

การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของ
นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาในอำเภอท่าชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี
Strengthening the Democratic Political Culture of Secondary School
Students in Tha Chana District, Surat Thani Province

ปณัฐภา ขอจุลชวน¹, ธุวพล ทองอินทรราช² และ ไชยวัฒน์ เผือกคง³
Panatda Khochunsuan¹, Thuvapon Thongintarach² and Chaiwat Phuakkhong³

Received: 13 August 2024; Revised: 19 September 2024; Accepted: 20 September 2024

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา 2) เปรียบเทียบวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยในกลุ่มนักเรียนระดับมัธยมศึกษา และ 3) เสนอแนะแนวทางการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักเรียนในอำเภอท่าชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี การวิจัยใช้วิธีการผสมวิธี โดยแบ่งเป็นการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ในส่วนของการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาในอำเภอท่าชนะ จำนวน 333 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน รวมถึงการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงที่เป็นตัวแทนสถานักเรียนจากแต่ละโรงเรียน จำนวน 15 คน ข้อมูลทั้งหมดนำมาวิเคราะห์เชิงสรุปและอภิปรายเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์การวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนมีความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับประชาธิปไตยในระดับร้อยละ 70 แต่การประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงยังอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีการมีส่วนร่วมในกิจกรรมภายในโรงเรียนอยู่ที่ร้อยละ 60 และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมนอกโรงเรียนเพียงร้อยละ 20 อย่างไรก็ตามนักเรียนร้อยละ 65 ที่ได้รับการศึกษาเกี่ยวกับประชาธิปไตยอย่างครอบคลุมแสดงให้เห็นถึงความเข้าใจที่ลึกซึ้งมากขึ้น 2) จากการเปรียบเทียบปัจจัย พบว่า นักเรียนหญิงมีความไว้วางใจในระบบการเมืองและทัศนคติทางการเมืองสูงกว่านักเรียนชาย ในขณะที่กลุ่มอายุ 13-14 ปี และนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีระดับความไว้วางใจในระบบการเมืองสูงกว่ากลุ่มอายุ 15-16 ปี และนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย แสดงให้เห็นว่าการรับรู้ข้อมูลทางการเมืองส่งผลกระทบต่อวัฒนธรรมทางการเมืองในทุกมิติ 3) แนวทางการเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตยควรมุ่งเน้นการ

^{1 2 3} หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี; Master of Political Science Program Department of Politics and Governance graduate School Surat thani Rajabhat University Corresponding Author, E-mail: 64052540009@student.sru.ac.th

ส่งเสริมการเรียนรู้และองค์ความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตย การจัดกิจกรรมที่กระตุ้นการมีส่วนร่วมทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน การสร้างสภาพแวดล้อมที่เปิดกว้างสำหรับการแสดงความคิดเห็น และการสนับสนุนจากครอบครัวและชุมชน เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตยในชีวิตประจำวันของนักเรียน

คำสำคัญ: การเสริมสร้าง; วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย; นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา

Abstract

This research aimed to 1) study democratic political culture among secondary school students, 2) compare democratic political culture among different groups of secondary school students, and 3) propose guidelines for enhancing democratic political culture among students in Tha Chana District, Surat Thani Province. The study employed a mixed-methods approach, combining quantitative and qualitative research. For the quantitative aspect, data were collected using a questionnaire administered to a sample of 333 secondary school students in Tha Chana District. Data were analyzed using descriptive statistics, including frequency, percentage, mean, and standard deviation, along with one-way ANOVA. For the qualitative aspect, in-depth interviews were conducted with 15 purposively selected student council representatives from each school. The collected data were synthesized and analyzed to meet the research objectives.

The findings revealed the following: 1) Students demonstrated a 70% understanding of the basic principles of democracy, yet their application in real-life scenarios remained moderate. Participation in school activities accounted for 60%, while participation in extracurricular activities outside school was only 20%. Notably, 65% of students who received comprehensive education on democracy exhibited a deeper understanding. 2) A comparison of factors showed that female students had higher trust in the political system and more positive political attitudes than male students. Additionally, students aged 13–14 and those in lower secondary levels displayed greater trust in the political system than those aged 15–16 and in upper secondary levels. This indicates that political awareness significantly influences democratic political culture across all dimensions. 3) To enhance democratic culture, emphasis should be placed on promoting knowledge about democracy, organizing activities that encourage participation both within and outside the school, fostering an open environment for expressing opinions, and providing support from families

and communities. These measures aim to cultivate democratic behaviors in students' daily lives.

Keywords: Strengthening; Democratic Political Culture; Secondary School Students

บทนำ

หลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองในประเทศไทยเมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 ซึ่งนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองสู่รูปแบบประชาธิปไตย วิถีชีวิตของประชาชนได้ปรับตัวให้สอดคล้องกับระบอบการปกครองใหม่มากขึ้น วัฒนธรรมการเมืองแบบประชาธิปไตยจึงมีความสำคัญมากขึ้นเรื่อย ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันที่มีการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมประชาธิปไตยอย่างสร้างสรรค์เป็นเรื่องสำคัญ ข้อมูลล่าสุดแสดงให้เห็นว่า ร้อยละ 53.77 ของเยาวชนมีมุมมองว่าการเมืองไทยในปัจจุบันเป็นสิ่งที่แยและวุ่นวาย ซึ่งสะท้อนถึงปัญหาในการขัดเกลาทางสังคมที่ส่งผลต่อแนวคิดทางการเมือง และทัศนคติที่ยังไม่เป็นประชาธิปไตยอย่างแท้จริง (ธนาภรณ์ โง้วเจริญ, 2560) จากข้อมูลล่าสุด พบว่าเยาวชนไทยมีมุมมองเชิงลบต่อการเมืองไทยในภาพรวม ซึ่งอาจสะท้อนถึงปัญหาในกระบวนการขัดเกลาทางสังคม (socialization) ที่ไม่เพียงพอ หรือมีข้อบกพร่องในด้านการปลูกฝังความเข้าใจและค่านิยมประชาธิปไตย การขาดความเชื่อมั่นในระบบการเมืองและนักการเมืองอาจเป็นผลมาจากความไม่สม่ำเสมอของนโยบายที่ตอบสนองต่อปัญหาที่แท้จริงของสังคม รวมถึงความขัดแย้งทางการเมืองที่เกิดขึ้นบ่อยครั้งในช่วงหลายทศวรรษที่ผ่านมา ปัญหาเหล่านี้ไม่ได้เพียงแต่ส่งผลกระทบต่อการใช้มีส่วนร่วมทางการเมืองในปัจจุบัน แต่ยังสร้างผลกระทบระยะยาวต่อวัฒนธรรมการเมืองในรุ่นต่อไป (พงษ์เมธี ไชยศรีหา, 2561) การเสริมสร้างวัฒนธรรมการเมืองประชาธิปไตยในกลุ่มนักเรียนจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง โดยควรมุ่งเน้นที่พฤติกรรมทางการเมือง เช่น การฝึกให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์ผ่านสื่อต่าง ๆ รวมถึงการแสดงสัญลักษณ์ทางการเมือง เช่น การร่วมกิจกรรมที่ส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน หรือชุมชน การดำเนินการเหล่านี้ไม่เพียงแต่ช่วยให้นักเรียนเข้าใจบทบาทและหน้าที่ของพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย แต่ยังช่วยเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ (อนุชา พละกุล และคณะ, 2563) นอกจากนี้ การสร้างสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนการเรียนรู้ประชาธิปไตยควรได้รับความร่วมมือจากหลายภาคส่วน โรงเรียนควรเป็นพื้นที่เปิดสำหรับการเรียนรู้ที่นักเรียนสามารถแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนความรู้ได้อย่างเสรี ครอบครัวและชุมชนควรมีบทบาทในการส่งเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตย เช่น การเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจในครัวเรือนหรือกิจกรรมชุมชน ในขณะเดียวกัน สถาบันการศึกษาสามารถจัดกิจกรรมหรือเวิร์กช็อปที่มุ่งเน้นการปลูกฝังคุณค่าและทักษะที่เกี่ยวข้องกับประชาธิปไตย เช่น การสอนหลักการวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์และการฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง (ศุทาวัฒน์ ไชยสา และ สันธะวา ความดิษฐ์, 2566) การดำเนินการเชิงบูรณาการเช่นนี้สามารถช่วยแก้ไขปัญหาคือการขัดเกลาทางสังคมที่เป็นรากฐานของปัญหาวัฒนธรรมการเมืองในเยาวชนได้อย่างยั่งยืน

ผู้วิจัยจึงตัดสินใจศึกษาวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในเขตอำเภอท่าชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีประวัติศาสตร์การปกครองที่หลากหลายและสะท้อนถึงความสัมพันธ์เชิงวัฒนธรรมทางการเมืองในอดีตที่ฝังรากลึกในสังคมวัฒนธรรมทางการเมืองแบบดั้งเดิมนี้มักถูกมองว่าเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนาระบบประชาธิปไตย เพราะสังคมประชาธิปไตยเน้นย้ำถึงคุณค่าของเกียรติยศ ศักดิ์ศรี และความเท่าเทียมของมนุษย์ทุกคน ผลกระทบของวัฒนธรรมเหล่านี้มีความลึกซึ้งต่อการสื่อสารทั้งในมิติทางวัฒนธรรม เศรษฐกิจ และการเมือง นำไปสู่ความหลากหลายทางวัฒนธรรมในสังคมไทย ทั้งในแง่ของวัฒนธรรมดั้งเดิม ระบบอุปถัมภ์ และประเพณีอันยาวนาน วัฒนธรรมทางการเมืองไทยยังมีลักษณะที่ซับซ้อนและมักแบ่งแยกเป็นกลุ่มหรือฝ่ายต่าง ๆ ซึ่งสะท้อนถึงปัญหาเชิงโครงสร้างที่ส่งผลกระทบต่อความสามัคคีในสังคม

การศึกษาครั้งนี้มุ่งเน้นการค้นหาแนวทางเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองประชาธิปไตยในหมู่นักเรียน โดยยึดหลักการที่ว่า การพัฒนาความเข้าใจในระบอบประชาธิปไตยและการมีส่วนร่วมของเยาวชนในกระบวนการประชาธิปไตยเป็นสิ่งสำคัญ รวมถึงการกระตุ้นการมีส่วนร่วมทางการเมืองทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ ผลลัพธ์จากการศึกษา จะช่วยเน้นย้ำความสำคัญของปัญหาภายในพื้นที่ พร้อมเสนอแนวทางที่เป็นรูปธรรมในการสนับสนุนให้นักเรียนตระหนักถึงบทบาทของตนเองในฐานะพลเมืองที่มีคุณภาพ ซึ่งเป็นก้าวสำคัญในการเตรียมความพร้อมให้เยาวชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาในอำเภอท่าชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี
2. เพื่อเปรียบเทียบวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ในอำเภอท่าชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในอำเภอท่าชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยฉบับนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ และวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการดำเนินการวิจัยตามลำดับดังนี้

การวิจัยเชิงปริมาณ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง การวิจัยนี้ได้ทำการเก็บข้อมูลจากนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาจำนวน 3,245 คนในอำเภอท่าชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งเป็นประชากรทั้งหมดในพื้นที่ สำหรับกลุ่มตัวอย่าง (Sample) ผู้วิจัยใช้สูตรของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane, 1973) ในการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยกำหนดขนาดตัวอย่างเป็น 333 คน โดยมีความเชื่อมั่น 95% และ

ความคลาดเคลื่อน 5% ($e = 0.05$) ซึ่งทำให้มั่นใจได้ว่าผลการวิจัยมีความน่าเชื่อถือและสามารถใช้เป็นตัวแทนของประชากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือหลักที่ใช้ในการเก็บข้อมูลคือแบบสอบถาม (Questionnaires) ซึ่งผู้วิจัยได้พัฒนาโดยอ้างอิงจากเอกสารแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบบสอบถามประกอบด้วย 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1: ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบ เช่น เพศ อายุ ศาสนา ตอนที่ 2: ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย โดยครอบคลุมประเด็นต่าง ๆ เช่น ความไว้วางใจในระบบการเมือง, ทศนคติทางการเมือง, เสรีภาพ และความจงรักภักดี ตอนที่ 3: ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย แบบสอบถามดังกล่าวมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Likert Scale) เพื่อวัดความคิดเห็นและทัศนคติของนักเรียน โดยในขั้นตอนการพัฒนาเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ทดลองใช้ (Try Out) แบบสอบถามกับกลุ่มประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริงจำนวน 30 คน แล้วคำนวณหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยวิธีการของครอนบาค (Cronbach's Alpha) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นรวม 0.882 แสดงว่าแบบสอบถามนี้มีความน่าเชื่อถือในระดับสูง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการโดยผู้วิจัยเอง โดยทำการแจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่างและเก็บข้อมูลในช่วงเวลาที่กำหนด

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจะถูกวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ เพื่อแสดงลักษณะพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยจะถูกวิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อประเมินระดับความคิดเห็นและพฤติกรรมของนักเรียนในด้านต่าง ๆ รวมถึงการวิเคราะห์ความแตกต่างด้วยการทดสอบทางสถิติที่เหมาะสม

การวิจัยเชิงคุณภาพ

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ การศึกษาในครั้งนี้ใช้วิธีการเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเจาะจง (Purposive Selection) โดยเลือกผู้ให้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จำนวน 15 คน ซึ่งประกอบด้วย 1) ประธานสภานักเรียน 5 คน 2) ครู 5 คน และ 3) ผู้อำนวยการการศึกษา 5 คน รวมทั้งสิ้น 15 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพคือแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่ผ่านมา เพื่อพัฒนาแบบสัมภาษณ์ที่สอดคล้องกับกรอบแนวคิดการวิจัย แบบสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 จะเป็นข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้สัมภาษณ์ และส่วนที่ 2 จะเกี่ยวกับแนวทางการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักเรียนในอำเภอท่าชนะ ซึ่งครอบคลุม 4 ด้าน หลังจากนั้นแบบสัมภาษณ์จะถูกนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญและกรรมการวิจัยตรวจสอบข้อคำถาม และจะมีการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะเพื่อความสมบูรณ์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยการสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามที่ได้กำหนดไว้ ทั้งนี้การสัมภาษณ์จะดำเนินการในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการ แสดงความเห็นและข้อมูลที่ตรงประเด็น

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์จะถูกนำมาวิเคราะห์โดยวิธีการ วิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา (Descriptive Content Analysis) ซึ่งเป็นการสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้ จากการสัมภาษณ์และสรุปเนื้อหาที่สำคัญเพื่อให้ได้ข้อค้นพบที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการ วิจัย

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาในเขตอำเภอท่าชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยผู้วิจัยจะสรุปตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปสำหรับผู้ตอบแบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 243 คน และเพศชาย จำนวน 90 คน อายุ 11-12 ปี จำนวน 42 คน, 13-14 ปี จำนวน 66 คน, 15-16 ปี จำนวน 88 คน, และ 17-18 ปี จำนวน 137 คน ศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น 108 คน และมัธยมศึกษาตอนปลาย 225 คน การรับข้อมูลทางการเมืองมาจากครอบครัว 94 คน, เพื่อน ร่วมสถาบัน 59 คน, ครูผู้สอน 47 คน และสื่อสังคมออนไลน์ 133 คน

ส่วนที่ 2 ผลการทดสอบระดับการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในอำเภอท่าชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยเป็นการวิเคราะห์ใช้ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเพื่อประเมินผลในแต่ละด้าน ได้การสรุปผลการศึกษาดังนี้

การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาในอำเภอท่าชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. วัฒนธรรมทางการเมืองเกี่ยวกับความไว้วางใจ	3.47	0.90	ปานกลาง
2. วัฒนธรรมทางการเมืองเกี่ยวกับทัศนคติอำนาจทางการเมือง	3.97	0.88	มาก
3. วัฒนธรรมทางการเมืองเกี่ยวกับเสรีภาพ	4.22	0.92	มาก
4. วัฒนธรรมทางการเมืองเกี่ยวกับความจงรักภักดี และยึดมั่นใน สังคมการเมืองของบุคคล	3.89	0.81	มาก
ภาพรวม	3.99	0.97	มาก

ตารางที่ 1 ระดับการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

จากตารางที่ 2 ผลการทดสอบการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในอำเภอท่าชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า 1) ด้านความไว้วางใจมี ค่าเฉลี่ย 3.47 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.90 อยู่ในระดับปานกลาง 2) ด้านทัศนคติอำนาจทาง

การเมืองมีค่าเฉลี่ย 3.97 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.88 อยู่ในระดับมาก 3) ด้านเสรีภาพมีค่าเฉลี่ย 4.22 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.92 อยู่ในระดับมาก 4) ด้านความจงรักภักดีและยึดมั่นในสังคมการเมืองมีค่าเฉลี่ย 3.89 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.81 อยู่ในระดับมาก โดยรวมนักเรียนมีการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระดับที่แตกต่างกันไปในแต่ละด้าน

ส่วนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในอำเภอท่าชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่าอายุมีผลต่อความไว้วางใจ ทศนคติอำนาจทางการเมือง ความจงรักภักดี และการยึดมั่นในสังคมการเมือง โดยมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนวัฒนธรรมทางการเมืองเกี่ยวกับเสรีภาพไม่แตกต่างกัน เมื่อเปรียบเทียบตามระดับการศึกษาระหว่างมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่ามีความแตกต่างในความไว้วางใจ ทศนคติอำนาจทางการเมือง เสรีภาพ ความจงรักภักดี และการยึดมั่นในสังคมการเมืองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อเปรียบเทียบตามการรับรู้ข้อมูลทางการเมือง พบว่าไม่มีความแตกต่างในด้านข้อมูลทางการเมืองจากครอบครัว แต่มีความแตกต่างในด้านข้อมูลจากเพื่อนร่วมสถาบันการศึกษา ครูผู้สอน และสื่อสังคมออนไลน์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ส่วนที่ 4 แนวทางการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาในอำเภอท่าชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผู้วิจัยได้วิเคราะห์จากการสัมภาษณ์และค้นพบคำตอบตามกรอบงานวิจัย ดังนี้

1) **วัฒนธรรมทางการเมืองและความไว้วางใจ** การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองประชาธิปไตยสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาเป็นกระบวนการที่สำคัญ เนื่องจากเป็นการสร้างสรรค์จากมนุษย์ที่สะท้อนถึงวิถีชีวิตของสังคม โดยการสร้างกฎเกณฑ์และการปฏิบัติร่วมกัน เพื่อให้เกิดความเข้าใจและการปฏิบัติที่เป็นเอกภาพ ซึ่งจะส่งผลไปยังคนรุ่นหลังเป็นวิถีชีวิตและส่งผลต่อการพัฒนาวัฒนธรรมทางการเมืองในระบบการเมืองได้อย่างลึกซึ้ง

2) **วัฒนธรรมทางการเมืองเกี่ยวกับทศนคติอำนาจ** การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองประชาธิปไตยเป็นผลของการถ่ายทอดความรู้และความเชื่อจากรุ่นหนึ่งสู่รุ่นหนึ่งผ่านกระบวนการกล่อมเกลாதงสังคม โดยผ่านสถาบันต่าง ๆ เช่น ครอบครัว การศึกษา การเมือง ศาสนา และสื่อ ซึ่งแต่ละสังคมมีวัฒนธรรมทางการเมืองที่แตกต่างกัน

3) **วัฒนธรรมทางการเมืองเกี่ยวกับเสรีภาพ** ปัจจัยต่าง ๆ เช่น เพศ อายุ ศาสนา และกลุ่มเพื่อนมีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองประชาธิปไตย โดยเริ่มต้นจากการส่งเสริมความรู้และความเข้าใจให้เกิดความเชื่อมั่นในคุณค่าของประชาธิปไตยว่าอำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน

4) **วัฒนธรรมทางการเมืองเกี่ยวกับความจงรักภักดี** การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองเริ่มต้นจากการศึกษาอย่างมีคุณภาพ มุ่งเน้นการปลูกฝังความรู้เรื่องประชาธิปไตยแก่เยาวชน เพื่อเตรียมให้พวกเขาเติบโตเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบ มีส่วนร่วมทางการเมือง และมีความสามารถในการวิเคราะห์วิจารณ์อย่างสร้างสรรค์และมีสันติสุข วัฒนธรรมทางการเมืองไม่

สามารถพัฒนาเองได้ ต้องอาศัยกระบวนการอบรมและการกลมเกลียวความคิดและค่านิยมทางประชาธิปไตยผ่านสถาบันต่าง ๆ ในสังคม

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในอำเภอท่าชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีผลการวิจัยที่เป็นประเด็นน่าสนใจนำมาอภิปรายได้ดังนี้

วัตถุประสงค์ที่ 1 การศึกษาวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในอำเภอท่าชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งมีความสำคัญในการทำความเข้าใจความคิดเห็นและทัศนคติของนักเรียนต่อระบบการเมืองประชาธิปไตยในสังคมของพวกเขา การศึกษานี้จะช่วยทำให้เข้าใจระดับการรับรู้และความเข้าใจของนักเรียนต่อประชาธิปไตย โดยการสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักการของระบบประชาธิปไตย การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเมือง และความไว้วางใจในสถาบันการเมือง ข้อมูลเหล่านี้สามารถนำไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนการเมืองในระดับมัธยมศึกษาให้เหมาะสมกับความต้องการและความเข้าใจของนักเรียน อีกทั้งยังช่วยเสริมสร้างความเข้าใจและการมีส่วนร่วมในการเมืองในสังคมของนักเรียนในอนาคต สอดคล้องกับงานวิจัยของอภิไท สอนทอง (2560) ที่ศึกษาทัศนคติทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งพบว่า ทัศนคติทางการเมืองของประชาชนในพื้นที่นั้นหลากหลาย เช่น ทัศนคติอนุรักษนิยม เสรีนิยม เผด็จการ และระบบอุปถัมภ์ โดยทัศนคติเหล่านี้มีผลต่อความขัดแย้งทางการเมืองในพื้นที่ดังกล่าว ซึ่งผลการศึกษายังสะท้อนว่า วัฒนธรรมทางการเมืองและความเชื่อของประชาชนในพื้นที่มีความเข้าใจต่อการเมืองและสังคมในระดับต่าง ๆ โดยรวมแล้วทัศนคติทางการเมืองในระดับปานกลางและไม่ได้มีทิศทางเดียวกัน การวิเคราะห์ระบบอุปถัมภ์ในสังคมไทยยังคงมีความเข้มข้นและรุนแรงในระดับปานกลาง ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า วัฒนธรรมทางการเมืองมีผลต่อการพัฒนาทางสังคมและการเข้าใจในระบบการเมืองประชาธิปไตยของพื้นที่นั้น

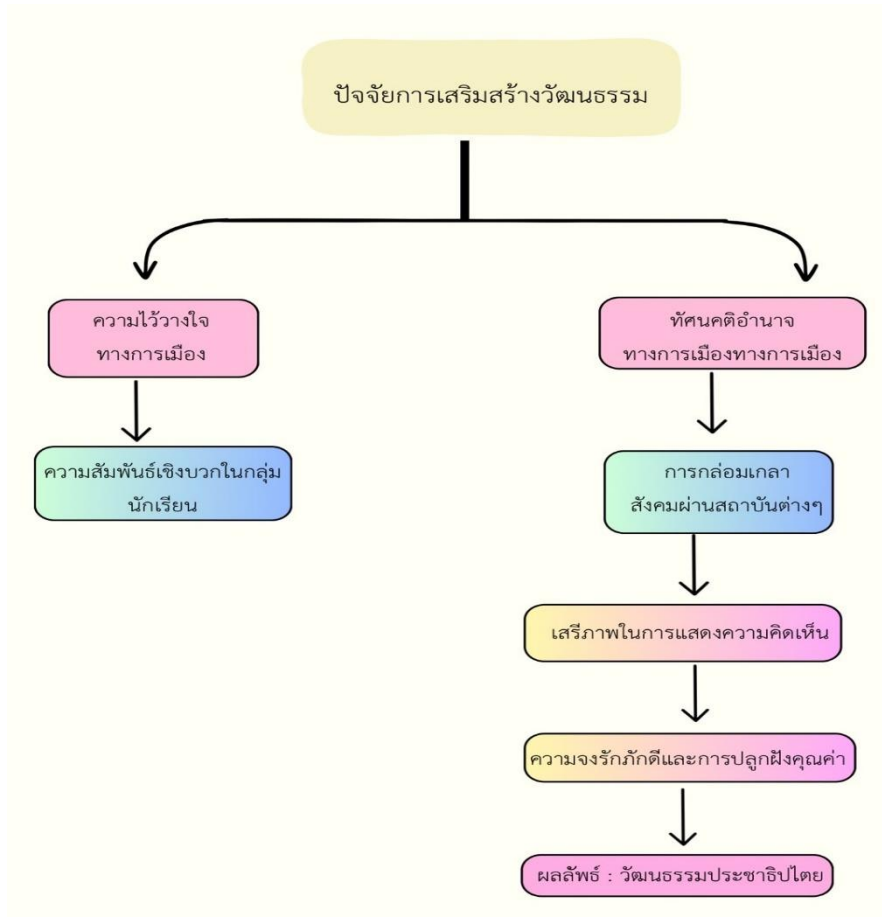
วัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า อายุมีผลต่อความไว้วางใจ ทัศนคติทางการเมือง ความจงรักภักดี และการยึดมั่นในสังคมการเมือง โดยมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ไม่มีความแตกต่างในด้านเสรีภาพทางการเมือง เมื่อเปรียบเทียบตามอายุ ระหว่างนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย พบความแตกต่างในด้านความไว้วางใจ ทัศนคติอำนาจทางการเมือง เสรีภาพ ความจงรักภักดี และการยึดมั่นในสังคมการเมืองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ที่เป็นผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยในกลุ่มนักเรียน โดยเฉพาะการรับรู้ข้อมูลทางการเมืองจากแหล่งต่าง ๆ เช่น เพื่อนร่วมสถาบันการศึกษา ครู และสื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีผลต่อทัศนคติและความเชื่อทางการเมืองของนักเรียนมากกว่าข้อมูลที่ได้รับจากครอบครัว ข้อมูลนี้สามารถเชื่อมโยงกับทฤษฎีทางการเมืองและการสื่อสารที่เชื่อว่าปัจจัยภายนอก เช่น การมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนและครู อาจมีอิทธิพลต่อพัฒนาการทางการเมืองของเยาวชนมากกว่า

ครอบครัวที่เป็นแหล่งข้อมูลเบื้องต้น ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของวินิจ ฝาเจริญ (2561) การเรียนรู้และการเข้าถึงข้อมูลทางการเมืองจากแหล่งต่าง ๆ เช่น บ้าน วัด โรงเรียนและสื่อมวลชน สามารถมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาวัฒนธรรมทางการเมืองที่แข็งแกร่งและมีความรับผิดชอบในสังคมประชาธิปไตย

วัตถุประสงค์ที่ 3 แนวทางการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองประชาธิปไตยในนักเรียนมัธยมศึกษาของอำเภอท่าชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี เน้นการพัฒนาความเข้าใจร่วมในสังคม เพื่อสร้างความไว้วางใจและการปฏิบัติที่เป็นเอกภาพ โดยการถ่ายทอดความรู้และค่านิยมจากรุ่นสู่รุ่นผ่านสถาบันต่าง ๆ เช่น ครอบครัว การศึกษา และสื่อ การเสริมสร้างทัศนคติในเรื่องอำนาจและเสรีภาพช่วยให้เยาวชนเข้าใจว่าประชาธิปไตยเป็นของประชาชน และการปลูกฝังความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตยช่วยเตรียมเยาวชนให้เป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบ พร้อมทั้งสามารถวิจารณ์อย่างสร้างสรรค์ เพื่อพัฒนาวัฒนธรรมประชาธิปไตย เพราะเป็นเช่นนี้ผู้วิจัยชี้ให้เห็นว่าการเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตยไม่เพียงแต่เป็นการเรียนรู้เชิงทฤษฎี แต่ต้องเกิดขึ้นจากการปฏิบัติในชีวิตประจำวัน โดยการถ่ายทอดค่านิยมจากรอบครัว โรงเรียน และสื่อสามารถสร้างรากฐานของความเข้าใจในประชาธิปไตยได้อย่างลึกซึ้ง การเสริมทัศนคติที่เปิดกว้างและสร้างสรรค์ในเรื่องอำนาจและเสรีภาพจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้เยาวชนเติบโตเป็นพลเมืองที่สามารถวิจารณ์และมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมได้อย่างมีความรับผิดชอบและมีจิตสำนึกประชาธิปไตยอย่างแท้จริง สอดคล้องกับแนวคิดของนักวิชาการหลายท่านที่เน้นการสร้างความเข้าใจร่วมในสังคมผ่านการเรียนรู้และการสื่อสารภายในครอบครัว สถาบันการศึกษา และสื่อมวลชน ซึ่งสะท้อนถึงการปลูกฝังค่านิยมประชาธิปไตยในกลุ่มเยาวชน เพื่อสร้างความไว้วางใจและการปฏิบัติที่เป็นเอกภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการส่งเสริมทัศนคติที่ยึดถือในเรื่องอำนาจและเสรีภาพ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาให้เยาวชนตระหนักว่าประชาธิปไตยเป็นสิทธิของประชาชนทุกคน และการปลูกฝังความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตยช่วยเตรียมเยาวชนให้เป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบในการวิจารณ์อย่างสร้างสรรค์ ซึ่งสามารถเห็นได้จากแนวทางที่ถูกเสนอโดย Habermas (1989) ในการพัฒนา "public sphere" หรือพื้นที่สาธารณะที่เปิดโอกาสให้เกิดการอภิปรายอย่างเสรี รวมถึงทัศนคติที่เน้นการมีส่วนร่วมและการเสริมสร้างความรับผิดชอบทางสังคมตามหลักประชาธิปไตย นอกจากนี้ผลการวิจัยยังสะท้อนถึงแนวคิดของ Putnam (2000) ในการสร้าง "social capital" หรือทุนสังคมที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเครือข่ายทางสังคมและการสร้างความสัมพันธ์ที่กระชับระหว่างสมาชิกในสังคม ซึ่งจะช่วยสนับสนุนการพัฒนาวัฒนธรรมประชาธิปไตยให้มีความยั่งยืน. ความสำคัญของการศึกษาและการเรียนรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตยในลักษณะนี้ ไม่เพียงแต่เป็นการเตรียมความพร้อมให้เยาวชนสามารถวิจารณ์และเสนอแนะในกระบวนการทางการเมืองได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่ยังส่งเสริมให้เยาวชนกลายเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบ พร้อมทั้งจะมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมที่ดีกว่าในอนาคต

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัยเรื่องการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยในนักเรียนระดับมัธยมศึกษา อำเภอท่าชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้พัฒนาสู่การสร้างองค์ความรู้ใหม่ที่สำคัญ ทั้งปัจจัยและกระบวนการที่มีบทบาทในการบ่มเพาะวัฒนธรรมประชาธิปไตยในกลุ่มเยาวชน โดยมีประเด็นที่โดดเด่นดังนี้



ภาพ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

จากแผนภาพองค์ความรู้ที่ได้รับการสังเคราะห์จากผลการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยและกระบวนการที่มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมและบ่มเพาะวัฒนธรรมประชาธิปไตยในกลุ่มเยาวชนซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. องค์ความรู้เกี่ยวกับองค์ประกอบของวัฒนธรรมทางการเมือง งานวิจัยได้จำแนกวัฒนธรรมทางการเมืองออกเป็น 4 ด้านหลัก ซึ่งสะท้อนถึงความสัมพันธ์ระหว่างปัจเจกบุคคลและระบบประชาธิปไตย ดังนี้ 1) ความไว้วางใจ (Trust): ความไว้วางใจถือเป็นรากฐานของความสัมพันธ์

ในระบบประชาธิปไตย แม้ระดับความไว้วางใจในกลุ่มเยาวชนจะอยู่ในระดับปานกลาง แต่พบว่ามีศักยภาพที่จะพัฒนาให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้นผ่านการสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมความเชื่อมั่นในระบบการเมืองและความโปร่งใสของผู้นำ 2) ทศนคติต่ออำนาจ (Attitude Toward Power): เยาวชนมีทัศนคติที่ดีต่อบทบาทของอำนาจทางการเมืองในระดับสูง ซึ่งแสดงให้เห็นถึงผลลัพธ์เชิงบวกของการถ่ายทอดความรู้และคุณค่าจากครอบครัว โรงเรียน และสื่อมวลชน 3) เสรีภาพ (Freedom): เสรีภาพเป็นองค์ประกอบที่เยาวชนยอมรับสูงสุด สะท้อนถึงความสำคัญของสิทธิขั้นพื้นฐานและการแสดงออกในวิถีประชาธิปไตย 4) ความจงรักภักดี (Loyalty): การปลูกฝังความจงรักภักดีช่วยส่งเสริมเสถียรภาพของระบบการเมือง โดยเน้นการเชื่อมโยงกับคุณค่าประชาธิปไตยและความผูกพันต่อส่วนรวม

2. กระบวนการเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตย จากการศึกษา พบว่ากระบวนการที่ช่วยพัฒนาวัฒนธรรมทางการเมืองในกลุ่มเยาวชนประกอบด้วย 1) การเสริมสร้างความไว้วางใจ: การสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมความสัมพันธ์เชิงบวกในกลุ่มนักเรียน ผ่านกิจกรรมที่เน้นความโปร่งใสและการร่วมมือ 2) การปลูกฝังทัศนคติต่ออำนาจ: กระบวนการกล่อมเกลาทางสังคม เช่น การสอนจากครอบครัว สถาบันการศึกษา และกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ ช่วยให้เยาวชนเข้าใจบทบาทและความสำคัญของอำนาจในระบบประชาธิปไตย 3) การสนับสนุนเสรีภาพ: ส่งเสริมการแสดงความคิดเห็น การยอมรับความหลากหลาย และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เยาวชนแสดงตัวตนอย่างสร้างสรรค์ 4) การปลูกฝังความจงรักภักดี: ผ่านการบูรณาการคุณค่าของประชาธิปไตยในหลักสูตรการศึกษา และการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม

3. ผลลัพธ์: การพัฒนาวัฒนธรรมประชาธิปไตยในเยาวชน ผลที่ได้คือการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองที่เน้น การมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์ และ ความรับผิดชอบในสังคม โดยเยาวชนสามารถปรับตัวและเป็นพลังสำคัญในการขับเคลื่อนประชาธิปไตยผ่านการทำงานร่วมกัน การแสดงออกที่มีเหตุผล และการเคารพซึ่งกันและกัน

สรุปและข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนมีความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับประชาธิปไตยร้อยละ 70 แต่การประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงยังอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีการมีส่วนร่วมในกิจกรรมภายในโรงเรียนร้อยละ 60 และนอกโรงเรียนเพียงร้อยละ 20 ส่วน 65% ที่ได้รับการศึกษาเกี่ยวกับประชาธิปไตยอย่างครอบคลุมมีความเข้าใจลึกซึ้งมากขึ้น 2) การเปรียบเทียบพบว่า นักเรียนหญิงมีความไว้วางใจในระบบการเมืองและทัศนคติทางการเมืองสูงกว่านักเรียนชาย และกลุ่มอายุ 13-14 ปี รวมถึงนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีความไว้วางใจมากกว่ากลุ่มอายุ 15-16 ปี และนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 3) แนวทางการเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตยควรมุ่งเน้นการส่งเสริมการเรียนรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตย การจัดกิจกรรมที่กระตุ้นการมีส่วนร่วม การสร้างสภาพแวดล้อมที่เปิดกว้างในการแสดงความคิดเห็น และการสนับสนุนจากครอบครัวและชุมชนเพื่อส่งเสริมพฤติกรรม

ประชาธิปไตยในชีวิตประจำวันของนักเรียน ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยทั้งข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ และข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ควรมีการพัฒนา นโยบายที่สนับสนุนการศึกษาเกี่ยวกับประชาธิปไตยในระบบการศึกษาทุกระดับ โดยเน้นการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและครอบคลุม การส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งในและนอกโรงเรียน เพื่อลดช่องว่างในการประยุกต์ใช้ประชาธิปไตยในชีวิตจริงของนักเรียน นอกจากนี้ ควรกระตุ้นให้มีการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการแสดงความคิดเห็นอย่างเสรีในโรงเรียนและชุมชน

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

โรงเรียนควรจัดกิจกรรมที่กระตุ้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล รวมถึงการฝึกฝนทักษะการคิดวิจารณ์และการฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เพื่อสร้างพฤติกรรมประชาธิปไตยในชีวิตประจำวัน การส่งเสริมการทำงานร่วมกันระหว่างนักเรียนและครู รวมถึงการสนับสนุนจากครอบครัวและชุมชนในกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ลึกซึ้งและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาต่อเนื่องเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการประยุกต์ใช้ประชาธิปไตยในชีวิตจริงของนักเรียนในกลุ่มอายุและระดับชั้นที่แตกต่างกัน รวมถึงการวิจัยเพื่อสำรวจผลกระทบของการศึกษาประชาธิปไตยที่แตกต่างกันในแต่ละโรงเรียน เพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะที่เหมาะสมในการพัฒนาแนวทางเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตยในแต่ละพื้นที่และกลุ่มเป้าหมาย

เอกสารอ้างอิง

- ธนาภรณ์ ไ้วเจริญ. (2560). วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักเรียนโรงเรียนศรีมหาโพธิ จังหวัดปราจีนบุรี. *วารสารรัฐศาสตร์ปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*. 4(1), 133-147.
- พงษ์เมธี ไชยศรีหา. (2561). แนวทางการพัฒนาวัฒนธรรมทางการเมืองประชาธิปไตยของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองชุมแพ จังหวัดขอนแก่น. *วารสารสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*, 5(2), 105-118.
- วินิจ ผาเจริญ. (2561). *คุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีในสังคมประชาธิปไตย ของนักศึกษา มหาวิทยาลัยแม่โจ้*. (รายงานการวิจัย). เชียงใหม่: วิทยาลัยบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- ศุภาวัฒน์ ไชยสา และสินธะวา คามดิษฐ์. (2566). การพัฒนาแนวทางการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม. *วารสาร มจร อุบล ปริทรรศน์*, 8(2), 489-500.

อนุชา พละกุล, สุรพล สุยะพรหม, ยุทธนา ประณีต, พระสมุห์อาคม อาคมธีโร และ ดาวันภา เกตุทอง. (2563). ธรรมาธิปไตย: แนวคิด ทฤษฎี และการส่งเสริมการตื่นตัวทางการเมืองระบอบประชาธิปไตยของเยาวชน. *วารสาร มจร เพชรบุรีปริทรรศน์*, 3(1), 40-60.

อภิไท สอนทอง และคณะ. (2560). ทศนคติทางการเมืองของประชาชน: ศึกษากรณีจังหวัดเพชรบูรณ์. เอกสารการประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ครั้งที่ 4 วันที่ 10 มีนาคม 2560.

Habermas, J. (1989). In Thomas Burger (Trans). *The Structural Transformation of the Public Sphere: An Inquiry into a Category of Bourgeois Society*. Cambridge: MIT Press.

Putnam, Robert D. (2000). *Bowling Alone: The Collapse and Revival of American Community*. New York: Simon Schuster.